

KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL

Megismerkedésünk

csöppet sem regényes, csöppet sem poétikus körülmények között történt. Így aztán ennek a fejezetnek a hangja élesen elüt egyik-másik fejezet hangjától.

Szilveszter éjjelén ismerkedtünk meg. Magda szerint 1939 szilveszterén, az én emlékezetem szerint 1940-ről 1941-re virradólag. Ezen az éjjelen három baráti kör számított rám, Gyöngyössy Pistáék a Szerzetes utcában, Péter Bandi a Gül Baba utca tetején és végül Szerb Tóni, ha nem csalatkozom, a Torockó utcában.

Mínthogy gyakorlatilag Péter Bandi vezette a Franklin Társulatot, ahol lektorként dolgoztam, úgy határoztam, hogy Pistánál kezdem, Bandinál folytatom a szilveszterestét, s ha futja az időmből, Tóniéknál fejezem be.

A találkozásunkat a *Hullámtörőkben* megírtam. Nagyjából földízem az eseményeket, ami következik az úgynevezett rekonstrukció s mint minden ilyen kísérlet, valamelyest gyanús.

Éjfél tájban angolosan megléptem Gyöngyössy Pistáéktól és 1940-ben megérkeztem Péter Bandiékhöz. A házat, ahol lakott, a hegyoldalba építették, lépcsőn közelítettem meg a bejáratot, ahonnan másik sor lépcső vezetett az egy szinttel alacsonyabban fekvő hallba, ahova enni-inni jártak a vendégek.

Ahogy a lépcső tetejéről végignéztem a színesen kavargó tömegben, a szemem megakadt egy nőn, akinek földig érő fehér selyem ruháját keresztbe futó széles fekete csíkok díszítették, mégpedig alulról fölfelé csakúgy, mint felülről lefelé haladtukban egyre szélesedőn, ennek eredményeként a nő alakja plasztikusan kidomborodott.

Ez a harsányan föltűnő, mégis izléses öltözék, mint a villám hasított bele az estélyi ruhák csaknem egynemű tömegébe. Lerohantam a lépcsőn, s mire — a hölgy — magához tért, már vadul tettem neki a szépet. Az elragadtatás kirobbanó megnyilvánulása szemlátomást lefegyverezte, egész testével hozzám simult, úgy éreztem, minden a legjobb úton van, ám ekkor a szomszéd szobából betántorgott egy magas, karcsú fiatalember. Amint meglátott bennünket, a terített asztalhoz lépett s egyetlen határozott mozdulattal lerántotta az abroszt poharastul, palackostul, tálastul, tányérostul.

— Jesszusom! A férjem!

A tettes a falhoz támaszkodva lihegett. A vendégek pedig igyekeztek menteni a kárt.

Én taláломra beoldalogtam az első nyitott ajtó mögé, valamilyen hálófülkeszerűségbe, ahol magas kereveten mint egy odaliszk, nagy darab szőke nő hevert, öntudatlan kacérsággal kínálva bájait.

Szemlátomást ittas volt. Fölibe hajoltam, hogy beszélgetést kezdjek vele, de az arcomba csapó sűrű, szinte tapintható testszag visszariasztott. Elhúzódtam.

— Hová mégy, Dedi? — kérdezte mintegy álmából ébredve, lustán guruló torokhangon.

Válasz helyett visszatértem a hallba. Ott még mindig a merénylet romjait takarították. A zebraábrás nő meglátott, de félrenézett.

Ennek a flörtnek befellegzett. Odébálltam hát. Az ebédlöben fölszedték a szőnyegetek, javában folyt a tánc. Sorra valamennyi nőismerősömet elkaptam egy-egy fordulóra. Önfeledten lubickoltam a népszerűségben, igéző mosolyok, fölcattanó kacagások kereszttüzeiben. Annyira élveztem a sikert, annyira megrészegültem tőle, hogy sorra szalasztottam el a legkinálkozóbb alkalmakat. Pedig — csakúgy mint máskor — nem táncolni, hanem vadászni jöttem ide.

Egy idő múltán kifulladtam s egy sarokba húzódva törülgettem izzadt homlokomat.

— Velem nem akar táncolni?

Alacsony, formátlanná hizott, vörösés nő lépett hozzám, s alulról fölfelé lapos pillantásokat lövellt felém.

— Nem emlékszik rám? — kérdezte aztán.

— De... — Múlt év szilveszterén találkoztunk Devecseri Gabiéknál.

— Micsoda memória! — kiáltott föl túlzott elragadtatással.

Akkor még nem formátlanodott ennyire el, megpróbáltam közeledni hozzá, de lerázott magáról. Most viszont magakelletőn csóválgatta a kebleit.

— Táncoljunk! — mondta parancsolón.

Alig öleltem át, hozzám tapasztotta altestét, ugyanakkor derékból hátradőlt és fürkészve vizsgálta az arcomat. Amit tervbe vett, elérte, erről csipője kigyózó mozdulatai tudósítottak, valamint önelégült arckifejezése. Rám meredő szeme viszont dermesztően hideg volt.

— Megyek, iszom valamit — azzal kibontakoztam öleléséből. Elhülve bámult utánam, a szája is kinyílt.

Mire megtöltöttem poharamat, ott állt mellettem.

— Tegeződjünk — javasolta, s nyújtotta a száját. Akkorát csókolt, majd kibökte mandulámat.

Vadászni jött ide, akárcsak én, s nem ez taszított, hanem a lerohanás stílustalansága.

— Gyerünk táncolni! — szólt rám és karon ragadott.

— Nem megyek!

— Hogyhogy nem?

— Mert nekem az a nagydarab szőke nő tetszik, nem maga.

Véletlenül épp a saját atmoszférájából kibontakozni nem képes nő tévedt a látómezőmbé.

— Annak hiába udvarolsz, egy hónapja ment férjhez Dedihez, és nyakig szerelmes. Na gyere. Engem megkaphatsz, ha nagyon igyekszel.

— Semmi kedvem igyekezni.

— Pedig éreztem, hogy tetszem neked.

A corpusz delictire célzott s oda is nézett. Ám azóta odalent már teljes szélcsönd uralkodott.

Eddig a színét élveztem a népszerűségnek, most azon küzdöttem, hogy a fonákjától megszabaduljak.

Fürge testcsellel odébbálltam. Eleinte csak azon iparkodtam, hogy minél jobban eltávolodjam az elszánt vöröstől, akit semmilyen porcikám nem kívánt. Mustrálgattam a nőket, s minden energiámmal rá akartam venni magam, hogy válasszak közülük. Csakhogy ez szerfölött nehezemre esett, szívem szerint ugyanis egy-két kivétellel egyik nőről sem mondtam volna le. Mind kellett, mindet megkívántam s ennek többnyire az lett a vége, hogy egyiket sem kaptam meg.

Tusakodásomnak egy hangsúlyosan kiejtett francia mondat vetett véget:

— Retenez-moi, retenez-moi, de peur que je ne le tue!

Öten ültek egy asztal körül, s pezsgőt ittak. Két nő és három férfi. Egy vonzalma utolsó maradékát birtokló nő vitte a szót, a végükön szabályosan fölkunkorított mondatai született franciára vallottak, testi fölépítése is. A másik nő magyar volt, sajátosan nyálas, elhízottan kényelmes kiejtése elárulta!

— Vous permettez?

Engedelmükkel széket toltam, s közéjük ültem. Kíváncsi voltam a történetre, aminek egy párizsi házaspár volt a hőse, a férj nyugalmazott birkózó, böhöm nagy férfi, francia méretekkel valóságos óriás, felesége pöttömnyi asszonyka, ő fenyegette a férjét: — „tartsatok vissza, mert félek, hogy megölöm” — ezt jelentette magyarul a fönt elhangzott mondat.

A hervadó asszony — ez volt egyik kedvenc lemeze — kedvemért eleitől elmondta a történetet, kiváló színészi játékkal érezte a fenyegetés komikumát: — egy ökörszem halállal fenyeget egy elefántot, egy kolibri egy szirti-sast.

— C'est drôle n'est pas?

— Vraiment s'est très drôle — vagyis, valóban nagyon mulatságos, hagytam rá szórakozottan, mert egy eléggé föltűnő nő huppant le mellém, s a következő kérdéssel fordult hozzám:

— De qui s'agit il? — vagyis, hogy miről van szó.

Az a fajta nő volt, akin a férfiak szeme fönnakad. Elegáns volt, de kopottan elegáns, az egész társaságban egyedül ő viselt karjait eltakaró ruhát.

Kissé kiálló zöldesszürke, kifejezését szüntelenül változtató szeme valósággal foglyul ejtett. Kíváncsiság, vidámság, kacérság, tartózkodás, kétség, ijedtség tűzijátékszerűen követte egymást tekintetében.

Tetszett, tehát bókkoltam:

— Magának különlegesen szép a szeme.

— A szemem kedvéért ült ide mellém?

— Tisztázzuk a helyzetet, maga ült mellém.

— Ez volt a helyem. Innen vittek táncolni. Szóval a szemem vonzotta?

Fejet csóváltam.

— Nem! A szemét csak most láttam.

— Akkor hát? — mintha kissé unta volna már a párbeszédet.

Végigfuttattam a szemem rajta.

— A mellei.

— A melleim? Hisz azokat nem is látta.

— De alig várom, hogy személyesen tiszteletemet tehessem náluk.

Ezt a formulát gyakran használtam. Mindig hatásos volt.

— Mindenesetre értesítsen a vizit idejéről, hogy legyen időm fölkészüni.

— A szeme bűnös a dologban.

A riposzt nem sikerült. Ez elkedvetlenített.

— Mi köze van a szememnek a melleimhez? A szemem fent van...

— Szerencsére a melle sincsen lent.

Most már jobb kedvem lett. De nem tartott sokáig.

— Ami magát illeti, mindegy hogy fent van vagy lent.

Nem húzta ki magát, holott megtehetette volna, de szemlátomást nem akart kikezdeni velem, csak a szóváltás mulattatta. Nagyot nyeltem, mert hiába erőltettem az agyam, semmi ötletem nem támadt. Csak ennyit nyögtem:

— Mert mind a kettő magához tartozik, s egyik vonzóbb, mint a másik. Állok, bámulok, s ha agyon ütne sem tudnék választani.

— Maga udvarol nekem?

Percről percre jobban a hatása alá kerültem, s ez csak fokozódott tánc közben. Tartózkodó közelsége megittasított. Csakhamar bekormányoztam egy sötét zugba, ajka biztatón nyílt szét a szájam alatt, eleinte csak izlelgettük egymást, aztán egyre vadabbul csókolódtunk. A szoknyája alá nyúltam, hogy megfogjam a fenekét. Ellökött magától és faképnél hagyott. Végigjártam ahány szoba volt, sehol sem találtam. Kérdezősködtem felőle. Senki nem ismerte. Végre valakitől megtudtam, hogy Rácز Ferencnének hívják.

— Ki a férje?

— Fogalmam sincs róla.

Beborult az ég: — megint kicsúszott kezemből egy jó nő! Hányadik ma? Ráhajtottam a szép Fügedynére, aki a vendégek új hullámával érkezett, s örömmel fogta át a nyakamat. Majd kicsordult belőle a jókedv, az életerő. Nyeregben éreztem magam, hiszen minden jó mondásomra édes kacagás bugygyant ki a száján, s olykor mintha meg-megszorított volna.

— Emilke — szólalt meg végre — maga olyan kedvesen udvarol nekem, hogy szinte bánom, de beleszerettem Tomsics Vilibe.

Mintha hallotta volna a végszót, Vili meghajolt. A szép Fügedyné a karjai közé omlott, ugyanakkor a válla fölött kacéran rám pillantott.

Úgy éreztem, nincs már semmi keresnivalóm itt, az előszobába mentem a kabátoméért. Már útrakészen álltam, mikor Ráczné nyitott be az utcáról jövet, a hideg pirosra csípte arcát, halántékán a zúzmara fehér csipkéi. Olyan váratlan volt a találkozás, másodpercig szótlánul néztünk össze.

— Hát maga hova készül?

— Hát maga honnan jön?

— Devecseriéktől. Volt ott egy undok pasas, aki rámszállt. Szóval hova megy?

— Nincs kedve velem jönni?

— Nem bírom az éjszakázást — mondta bosszúsán. — Nem is tudom, miért nem mentem mindjárt haza.

— Ha nincs kedve velem jönni Szerb Tóniékhoz, szívesen hazakisérem.

— Maga ismeri Szerb Antalt? Én régóta szeretem. Senki nem írt olyan vonzón a magyar irodalomról, mint ő.

— Akkor gyérünk.

Elfogtunk egy taxit, s megadtuk a címet. Klári fogadott, Tóni felesége. Valakit mindjárt fölzalasztott a férjéért, aki egy emelettel följebb szilveszterezett Piri Kálmán festőművésznél.

„Azonnal” kellett volna jönnie, mindazonáltal majd egy óra beletelt, amíg kissé kapatosan beevickélt az ajtón. Bemutatkozás után kikötött Rácznénál, én átmentem a szomszéd szobába, ahol egy vidéki író idétlenkedett a táncolók között, mellette a felesége, tornatanárnő, szintén facéran. Fölkértem, nagy türelemmel akrobatikus tangófigurákra tanított.

Egyik könyvemben beszámoltam az estéről, Klári más beállításban ismertette az eseményeket, szerinte ekkor keveredett Tóni élete egyik legromantikusabb románcába. Nyilván ezért jött le késve Piri Kálmánéktól.

Én Ráczné mgfigyelései alapján írtam. Nagyon földűlta, „Tóni nyilvános megalázása”. Tóni Rácznét kísérte ki, én a hátuk mögött búcsúztam Kláritól, aki valamelyest zavartan tudakolta:

— Ki ez a szigorú fekete nő?

— Péter Bandiéknál ismertem meg. Más sem tudok róla, minthogy nagyon szexepiles.

Éveken át fekete nőnek emlegette, holott nem volt fekete. A lépcsőházban kiderült, mivel szolgált rá a „szigorú” minősítésre.

— Képzeld — mondta fölindultan — a felesége arra kényszerítette Szerb Antalt, hogy térden állva kérjen bocsánatot, amiért nem jött le azonnal.

— Szerb Antal térden állva!

Szavaiból szinte süttött a fölháborodás.

— Hát Istenem... mentegezni akartam Klárit.

— Nem! Nem! Borzasztó volt!

A sötét utca gyér fényeibe a kerítések fölött bele-belehajoltak a fák. A távolban villamosok verték a síneket, autók végevárhatatlan sora siklott, surrant, túlkölt, fékezett az úttesten. Ahány taxi elzúgott mellettünk, mind foglalt volt.

Egy darabig idegesített, hogy hasztalan integetek, a kocsik fűtyülnek ránk, nem állnak meg. Holott minden gondolatom akörül forgott, hogy mi-helyt a taxi ajtaja becsukódik, átölelem ezt a gusztusos nőt, magamhoz szorítom, s az önkívületig csókolom élveteg, húsos ajkait. Párizsról beszélt, a francia irodalomról, a francia szellemről, de csak a száját láttam, jóformán nem is hallottam, amit mondott, míg egyszer csak gyanú támadt bennem, s megkérdeztem:

— Nem tudom, hogy szólítsam, nem mondaná meg a keresztnévét.

— Magdának hívnak, Szegő Magdának.

Megdobbant a szívem: — a francia nő, a párizsi dáma! Micsoda szerencse! S én — hülye — nem is sejtettem, pedig nyilvánvaló volt, hisz annál az asztalnál, ahol találkoztunk született franciák, franciául tudó magyarok ültek.

Ettől kezdve nem amúgy leeresztett vitorlával, hanem minden szellemi képességemmel részt vettem a beszélgetésben, igyekeztem villogni, hogy meg-szédítsem, elkápráztassam a sors e gyönyörű ajándékát.

Annyira elmerültünk a beszélgetésben, hogy egész sereg üres taxit el-szalasztottunk. Egyre pontosan emlékszem, a közelünkben lassított, hogy oda inthessük, de minthogy nem reagáltunk, gázt adott és eltépett.

— Ezt elkaphattuk volna — jegyezte meg Ráczné. Megborzongott. — Kezdek fájni.

— Érdekes — mondta — itt mindenki Thomas Mann bűvöletében él. Senki nem emlékszik a régi Thomas Mannra, aki az *Acélfürdőben* az első világháború mellett nyilatkozott.

— Nem ismerem ezt a könyvét. De csakugyan úgy beszélnek róla, mintha soha ilyesmit nem írt volna. Én különben az újabb műveiért sem lelkesedem különösebben. A Józsefet hasonlattal kezdi, hogy mély a múlt kútja, ami szép hasonlat... De aztán tovább mélyíti, egymás után rakja belé a betongyűrűket, a végeredmény artézi kút, nem hasonlat...

— Azt hiszem, igazságtalan...

— Nálunk Erdélyben hagyomány a németellenesség... Na nem a német népet utasítjuk el, hanem a német politikát, az erőltetett katolizálást...

— A németek többnyire protestánsok...

— Az osztrákok nem.

— Az igaz. És a jelenlegi helyzetben honnan vár segítséget?

— Pillanatnyilag semmitől és senkitől... De ami a jövőt illeti, egyetlen mentségünk, ha minél teljesebben kibontakozunk a német kultúra és főleg a német politika öleléséből... Én annyira imádom a francia kultúrát, hogy néha még Trianonról is megfeledekzem. Egyébként, ha jobban megnézzük, Trianont is a németeknek köszönhetjük...

— Ezen még nem gondolkoztam. Nekem Racine a költészet csúcsa... Un seul être manque et tout est dépeuplé... Senki ilyen tömören nem fejezte ki az elhagyott szerelmes lelkiállapotát...

— Tudtommal még nem akadt magyar költő, aki ezt a sort le tudta volna fordítani. Pedig maga az egyszerűség. „Egy valaki hiányzik s mintha a föld kiürült volna.” Magának Racine a csúcs, nekem a próza csúcsa Voltaire: — le superflu, si necessaire... Ezt sem lehet egykönnyen lefordítani: — „semmi sem oly fontos, mint ami fölösleges”, szószátyár fordítás... A francia nyelv pontos, de merev és görcsös, a magyar gazdag és pontatlan...

A párbeszéd persze nem így zajlott le, de ezek körül a tárgyak körül forgott. Engem ugyan Magda szája, melle, egyszerűen a teste vonzott, mindamellett a nyilvánvaló szellemi rokonság sem hagyott közömbösen. Később százszor meg százszor visszatértünk erre a beszélgetésre, amely sorsdöntő volt kettőnk szerelmében, de csak a nézetek azonosságára emlékeztünk vissza, a részletek elmosódtak.

Hajnalodott már mire hozzánk farolt egy taxi. Alig foglaltunk helyet, átöleltem Magdát, amolyan tulajdonosi öntudattal:

— Maga nagyon kedves fiú — háritotta el könnyedén —, nem szívesen ébrednék föl. Aludni akarok.

— De azért... — dadogtam meglepetten.

— De azért persze... — válaszolt kedvesen.

Így aztán a kapu előtt, a Személynök utca 25. szám kapuja előtt azzal a sziklaszilárd tudattal kértem tőle randevút, hogy lám, mégsem megyek haza „üres kézzel”.

Kezet nyújtott, jó éjszakát kívánt s még vissza sem nézett, mikor a kapu becsukódott mögötte.

Elhülten bámultam a kapura, egy darabig fényben úszott, aztán elsötétült. Vártam, hogy kigyúljon egy ablak. Nem gyúlt ki. Még vesztegeltem egy darabig.

Fejcsóválva indultam útnak: — Egy ilyen bombanót elszalasztani! Állat-ság!

Ugyan ki gondolta volna a helyemben, hogy új fejezet kezdődik az életben?